
ciutat d'ideals

Pearl Harbor: sucre i imperialisme a manta

S'està produint un cert fenomen cultural que afecta molt intensament els Estats Units i les seues elits que consisteix a reinterpretar, a través del cinema, el paper hegemònic, imperial dels EUA al món, sobretot a partir de la Segona Guerra Mundial. I com que vivim una època imperial, alexandrina, les seues ingènues reflexions arriben arreu.

La qüestió clau és que aquesta reinterpretació els interessa a ells –a les elits americanes– perquè treuen rendiment d'aquesta època imperial, però a nosaltres, catalans del segle XXI, més aviat ens interessa estar a l'aguait, críticament actius. Encara que he comprovat que el meu fill és indiferent als escarafalls que jo feia al McDonald i a la clara colonització cultural que comportava. Ell ho assumia com a fet incontestable i normal.

Les èpoques imperials solen ser plàcides, anodines, sense filosofia (es viu de renda, com anotava agudament Ferran Sàez) dels segles passats i es condensa tota la conflictivitat en els xocs culturals que es produeixen per les migracions dels de fora de l'imperi. En aquest cas, el Tercer Món, el Magrib per nosaltres.

La primera interpretació postmoderna diluïdament heroica de la Segona Guerra Mundial fou *Salveu el soldat Ryan*. El valor del personatge central ve donat per la seua filantropia quan pretén salvar un soldat, l'últim d'una família humil. El talent i la ironia de Spielberg feien la resta. Això no contradeia, però, gens la duresa i la crueltat de la guerra, pintada amb realisme i, al capdavall, justificada. El contrapunt antiheroic va ser un film excel·lent: *La delgada línea roja*, que presentava un heroi atordit i convulsionat després d'un combat horrorós. No va tindre ni èxit de públic ni de crítica però quedarà com un bellíssim film de guerra postmodern.

En l'any 2001 assistim com a espectadors a l'eclosió d'un nacionalisme nord-americà impúdic, desacomplexat que no dubtaria gens de relacionar simplement amb la pura propaganda amb pintures feixistes i coloracions regeneradores sospitoses. *Pearl Harbor* és l'última entrega d'aquesta tendència nacionalista.

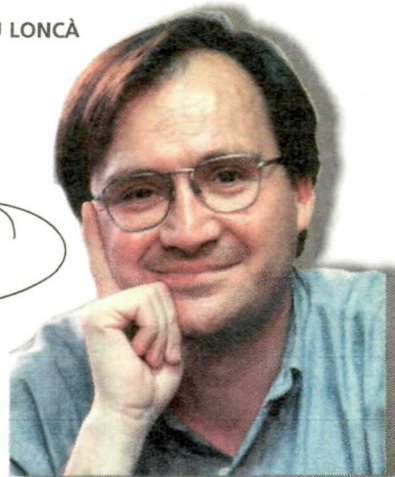
Com *Salveu el soldat Ryan*, aquesta pel·lícula reconstrueix amb una extraordinària gala de mitjans tècnics (la tecnologia cinematogràfica la dominen a la perfecció) la batalla que significà l'entrada d'Amèrica

a la Segona Guerra Mundial. Ara bé, la batalla és ben descrita en els preparatius però no ateny el nivell electrificant que tenia *Salveu el soldat Ryan*. I, en especial, *Pearl Harbor* conté una ensucrada història d'amor –un autèntic dònut sentimental apte per a adolescents de digestions fàcils. Els guionistes han fabricat un relat més prim que el paper de fumar a l'alçada d'aquella *horterada* del anys vuitanta dita *Oficial y caballero*. Sucre a manta.

L'adversari és pintat amb un pols d'humanitat: l'almirall japonès afirma, després de l'èxit de la batalla, "em sembla que hem despertat un gegant adormit". El gegant adormit és Amèrica, naturalment. Al final del film, en l'apoteosi propagandística, una veu en off diu si fa no fa que els Estats Units reacciona en els moments de dificultat. Però l'engany està servit quan se'ns diu que el coratge dels aviadors serví per demostrar que no havien estat vençuts... Bla bla bla. La veritat és que el que decidí la guerra del Pacífic fou el llavors primerenc invent del radar i sobretot les dues bombes atòmiques que arrasaren Hiroshima i Nagasaki. Fet aquest d'una crueltat infinita que, en literatura, tingué una expressió desoladora, vista des dels japonesos, és clar, en un relat d'Akiyuki Nosaka titulat *La tomba de les llumenetes*, traduït a Quaderns Crema, que s'ha de llegir amb el cor a la mà. Per aquesta ocultació que dic, *Pearl Harbour* és més propaganda que revisió crítica. La pel·lícula naufraga tant en el dònut sentimentaloides com en la píndola vitaminada del nou imperialisme americà desvergonyat.

En sortir del cinema penses: per als americans la música d'aquest nacionalisme deu tenir un cert sentit; ara, per als catalans quin sentit té? Cap. Per als que tenen conviccions nacionals fràgils, no deixa de ser una forma de cristal·litzar valors d'uns altres no pas propis. És una mena d'alienació (encara que aquesta paraula ara ja només remeti als aliens, als extraterrestres, el sentit és la pèrdua del seny, de la raó).

ANDREU LONCÀ

Andreu Loncà